

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Teatteriopintoja lukioon!

**Teatteriopintojen ja teatterin
lukiodiplomin järjestäminen lukiossa**

20.1.2026

Minna Harmanen, Opetushallitus
Linda Latokartano, Turku
Annemari Untamala, Helsinki

Tervetuloa!

Teatterin lukio- opintojen ja lukiodiplomin tukimateriaali

- ✓ Paikallisen opetussuunnitelmatyön ja päivittämisen tueksi
- ✓ Tavoitteena on tukea lukiodiplomien järjestämisen kehittämistä lukioissa, jotta niiden suorittaminen ja arviointi olisi entistä yhdenvertaisempaa, luotettavampaa ja saavutettavampaa.
- ✓ Tukimateriaali on OPH:n verkkosivuilla.

<https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/johdanto/teatteri-ops-tukimateriaali>

TUKIMATERIAALI

- 1. Teatteri oppiaineena lukiossa**
 - 2. Teatteriopetuksen yleisiä tavoitteita lukiossa**
 - 3. Teatteriopintojen pedagogiikasta, työtavoista ja oppimisympäristöstä lukiossa**
 - 4. Oppimisen ohjaus ja tuki lukion teatteriopinnoissa**
 - 5. Teatteriopetuksen suunnittelu ja paikalliset opintojaksot lukiossa**
 - 6. Oppimisen ja osaamisen arvioinnista lukion teatteriopinnoissa**
 - 7. Teatterin lukiodiplomiopintojakson järjestäminen**
- Muuta materiaalia**

Teatteri 1 (2 op) Teatteri: toiminnallista taidetta

Opintojaksolla opiskelija tutustuu teatteritaiteeseen kokonaisvaltaisesti. Opiskelija kehittää omia näyttelijänilmaisullisia valmiuksiaan, vahvistuu vuorovaikuttajana, oppii refleктоimaan omaa ja muiden taiteellista toimintaa, perehtyy teatterin traditioihin ja tarkastelee teatteritaiteen yhteiskunnallista asemaa ja merkitystä kehittäen samalla omaa teatterinäkemystään.

Opintojakson 1 tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu toiminnallisesti teatteri-ilmaisun perusteisiin
- oppii näyttelemistä ja ymmärtää sen psykofyysisen olemuksen
- vahvistaa vuorovaikutustaitojaan
- osaa toimia teatteritaiteellisessa oppimisprosessissa
- käyttää teatterin keskeisiä käsitteitä
- osaa reflektoida omaa ja muiden teatteritoimintaa
- tutustuu teatteritaiteeseen.

Opintojakson 1 sisällöt

- Teatteritaiteen osa-alueet

teatteritaiteen leikillisyyden ja pelillisyyden tarkastelu

teatteriesityksen katsominen

tutustuminen näyttelemisen, ohjaamisen, dramaturgian, lavastamisen, puvustamisen, valo- ja äänisuunnittelun, maskeeraamisen ja esitystuotannon merkitykseen teatteritaiteessa

- Näytteleminen
- Vuorovaikutustaidot
- Reflektointi
- Teatterin traditioihin tutustuminen
- Teatteritaiteen yhteiskunnallinen asema

Opintojakson 1 osaamisen arviointi

- Arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan teatteritaiteellista oppimisprosessia. Se on kannustavaa, nostaa esiin opiskelijan vahvuuksia ja auttaa opiskelijaa tunnistamaan osaamisensa kehittämistarpeita. Arvioinnin kohteina ovat mm. opiskelijan teatteritaiteen tiedolliset valmiudet teatterin osa-alueista, traditioista ja merkityksistä, teatteri-ilmaisulliset näyttelijän taidot, vuorovaikutustaidot ja kyky reflektoida omaa ja muiden teatteritaiteellista toimintaa.
- Teatteriopintojen arviointi on jatkuvaa ja palaute on usein välitöntä. Opiskelija havainnoi omaa toimintaansa ja saa palautetta myös muilta ryhmän jäseniltä ja opettajalta. Opiskelija reflektoi omaa ja muiden toimintaa sekä suullisesti että kirjallisesti: opintojakson päätteeksi opiskelija kirjoittaa itsereflektion ja käy palautekeskustelun opettajan kanssa.
- Opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä S/H (suoritettu/hyväksytty) tai numeroarvosanalla asteikolla 4–10.

Teatteri 2 (2op) Fiktiivinen maailma hahmottuu

Opintojaksolla opiskelija soveltaa teatteritaiteellista osaamistaan kohtaustyöskentelyyn ja fiktiivisen ympäristön rakentamiseen ja siinä toimimiseen. Opiskelija harjoittelee taiteellisen työryhmän jäsenyyttä näyttelijänä, ohjaajana, dramaturgina, lavastajana, valosuunnittelijana, äänisuunnittelijana, puvustajana, maskeeraajana tai tuottajana.

Opintojakson 2 tavoitteena on, että opiskelija

- osaa toimia valitsemansa osa-alueen tai osa-alueiden vaatimalla tavalla teatteritaiteellisessa harjoitusprosessissa
- osaa sanoittaa ja tuoda esiin omat näkemyksensä
- osaa lukea ja analysoida näytelmätekstiä
- osaa antaa toiminnallisen tai visuaalisen muodon draamatekstille, sen henkilöille tai ympäristölle
- vahvistuu esiintyjänä ja teatteritaiteen tekijänä
- ymmärtää toimintansa suhteessa teatterin traditioihin
- osaa reflektoida ja arvioida omaa ja muiden työskentelyä

Opintojakson 2 sisällöt

- Kohtauksen rakentaminen
- näytelmäanalyysi tai draamallisen tilanteen luominen
- mahdollinen roolianalyysi
- ohjaus- /valo-/, ääni-/, lavastus-/, puku-/, maskeeraus-/tuotantosuunnitelma
- harjoittelemisen ja suunnitelmien rakentaminen ja kokeileminen näytelmäkohtauksen toteuttamiseen
- Yhteistyö teatteritaiteellisessa harjoitusprosessissa
- ideoiden tarjoaminen ja vastaanottaminen ja soveltaminen
- kannustaminen
- Esiintyminen ja esittäminen
- ilmaisullisten valmiuksien soveltaminen
- esityksellisen läsnäolon vahvistaminen
- esityksenlukutaidon vahvistaminen
- teatterin käsitteiden käyttö
- oman ja muiden toiminnan reflektointi

Opintojakson 2 arviointi

- Arvioinnissa keskitytään tarkastelemaan opiskelijan vahvuuksia ja huomioimaan hänen osaamisensa edistymistä. Opiskelija reflektoi omaa toimintaansa ja saa palautetta myös ryhmän muilta jäseniltä ja opettajalta. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan oma kokemus harjoitusprosessista ja esiintymisestä tai oman työn asettamisesta muiden katseen alaiseksi. Opiskelija käy palautekeskustelun ryhmän ja opettajan kanssa ja kirjoittaa itsereflektion.
- Opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä S/H (suoritettu/hyväksytty) tai numeroarvosanalla asteikolla 4–10.

Teatteri 3 (2 op) Esitys kohtaa yleisön

- Opintojaksolla opiskelija valmistaa teatteriesityksen työryhmän jäsenenä. Hän voi näytellä tai vastata ohjauksesta, dramaturgiasta, valo- tai äänisuunnittelusta, maskeerauksesta, puvustuksesta, lavastuksesta ja tuotannosta. Opintojakson osa-alueita ovat teatteriproduktion suunnittelu, harjoittelemine ja esittäminen.

Opintojakson 3 tavoitteena on, että opiskelija

- osallistuu näyttelijänä tai muun teatterin osa-alueen edustajana teatteriesityksen suunnitteluun, harjoitteluprosessiin tai esityksen visuaalisen ilmeen rakentamiseen ja esityksiin ja kehittyy siten teatterin tekijänä
- osaa toimia taiteellisen työryhmän tasavertana jäsenenä
- sietää epävarmuutta ja osaa ja uskaltaa kokeilla erilaisia vaihtoehtoisia taiteellisia ratkaisuja
- osaa kantaa vastuun tekemistään valinnoista
- vahvistuu yleisön ja sen mielipiteiden kohtaamisessa
- oivaltaa omat mahdollisuutensa teatteritaiteen tekijänä ja sen soveltajana
- osallistuu teoksellaan taiteelliseen keskusteluun
- kehittyy palautteen antajana ja vastaanottajana
- kehittyy oman ja muiden työn refleктоijana.

Opintojakson 3 sisällöt

- teatteriesityksen suunnittelu
- teatteriesityksen harjoittelu
- teatteriesityksessä esiintyminen tai sen muusta osa-alueesta vastaaminen yksin tai yhdessä muiden kanssa
- omien ilmaisuvalmiuksien tai teatterin osa-alueisiin kuuluvien taitojen ylläpitäminen ja kehittäminen
- yleisön kohtaamisen harjoitleminen
- oman ja muiden työskentelyn refleктоiminen
- palautteen antaminen ja vastaanottaminen

Opintojakson 3 arviointi

- Arvioinnissa keskitytään tarkastelemaan opiskelijan vahvuuksia teatteriproduktion valmistamisen eri vaiheissa suunnittelusta harjoitteluun ja esiintymiseen tai esityksellisen ilmeen luomiseen. Arvioinnin kohteena ovat teatteri-ilmaisulliset taidot, joihin ilmaisun lisäksi kuuluvat vuorovaikutustaidot sekä ymmärrys oman ja työryhmän toiminnan merkityksistä. Arvioinnissa keskeisessä asemassa on opiskelijan oma kokemus työskentelystä, edistymisestä, oman teatteritaiteellisen ilmaisun kehittymisestä ja oman työn asettamisesta muiden katseen alaiseksi. Arviointi on jatkuvaa, tapahtuu ryhmässä ja vaikuttaa teatteriesityksen valmistumiseen. Opintojakson lopussa opiskelija käy palautekeskustelun ryhmän ja opettajan kanssa ja kirjoittaa itsereflektion.
- Opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä S/H (suoritettu/hyväksytty) tai numeroarvosanalla asteikolla 4–10.

Lukiodiplomin järjestäminen

- Koulu (tilat ym)
- Rakenne
- Aikataulu
- Opettajan tehtävät
- Opiskelijan tehtävät
- Arvioijan tehtävät
- Arviointi
- Todistus
- <https://www.oph.fi/fi/tilas-tot-ja-julkaisut/julkaisut/teatteri-n-lukiodiplomin-ohjeet-182021-jalkeen-lukio-opintonsa>

Lukiodiplomi koulussa

Rakenne

Lukiodiplomin osat ovat:

- esitysprosessi (suunnittelu, harjoittelu, esittäminen)
- suullinen ja kirjallinen reflektio
- portfolio: työsuunnitelma, harjoitusten ja esitysten dokumentointi, muu esityksen valmistamisprosessissa käytetty materiaali

Aikataulu

Vuosikello

Milloin lähdit pois?

Opettajan tehtävät

- Opettaja toimii teatterin diplomiopintojaksolla toisaalta opiskelijan työskentelyn mahdollistajana ja toisaalta arviointiraadin jäsenenä. Teatterin lukiodiplomin tarkoitus on tarjota opiskelijalle mahdollisuus osoittaa teatteritaiteellista osaamistaan yksin tai työryhmässä toteutetussa teatteriprojektissa, joten opettaja ei saa antaa opiskelijan taiteellisiin ratkaisuihin neuvoja tai ohjeistusta.

Opettajan tehtävät

- Opettaja tarkastelee opiskelijoiden taiteellisen prosessin etenemistä ja heidän vuorovaikutustaan työryhmässä seuraamalla mahdollisuuksien mukaan vähintään kerran opiskelijoiden harjoituksia (esim. 20–30 min / ryhmä).
- Lähtökohtaisesti opettaja vain tarkkailee ryhmän työskentelyä, mutta joskus eteen voi tulla tilanteita, joissa opettaja voi tarvittaessa esittää opiskelijoille arviointiaan tukevia tarkentavia kysymyksiä.
- Myös opiskelija voi esittää opettajalle kysymyksiä työskentelystään sekä taiteellisesta prosessistaan diplomikurssin aikana, mutta **opettajan** vastuulla on se, mitä tai miten hän voi kysymyksiin vastata; hän **ei voi ottaa kantaa taiteellisiin ratkaisuihin**. Opiskelija voi halutessaan hyödyntää näitä keskusteluja pohtimalla niitä työpäiväkirjassaan ja tuolloin on olennaista, että opiskelija mainitsee asiasta reflektioesseessään ja yksilöi, millainen merkitys kyseisillä ohjeilla, kommenteilla tai keskusteluilla oli työn etenemiselle.
- Harjoitusten seuraamisen lisäksi opettaja käy katsomassa diplomiesitysten ensi-illat sekä arvioitavan esityksen katselmuksessa.

Opettajan tehtävät

- Opettaja tarkastelee opiskelijoiden taiteellisen prosessin etenemistä ja heidän vuorovaikutustaan työryhmässä seuraamalla mahdollisuuksien mukaan vähintään kerran opiskelijoiden harjoituksia (esim. 20–30 min / ryhmä). Lähtökohtaisesti opettaja vain tarkkailee ryhmän työskentelyä, mutta joskus eteen voi tulla tilanteita, joissa opettaja voi tarvittaessa esittää opiskelijoille arviointiaan tukevia tarkentavia kysymyksiä. Myös opiskelija voi esittää opettajalle kysymyksiä työskentelystään sekä taiteellisesta prosessistaan diplomikurssin aikana, mutta **opettajan** vastuulla on se, mitä tai miten hän voi kysymyksiin vastata; hän **ei voi ottaa kantaa taiteellisiin ratkaisuihin**. Opiskelija voi halutessaan hyödyntää näitä keskusteluja pohtimalla niitä työpäiväkirjassaan ja tuolloin on olennaista, että opiskelija mainitsee asiasta reflektioesseessään ja yksilöi, millainen merkitys kyseisillä ohjeilla, kommenteilla tai keskusteluilla oli työn etenemiselle. Harjoitusten seuraamisen lisäksi opettaja käy katsomassa diplomiesitysten ensi-illat sekä arvioitavan esityksen katselmuksessa.

Opettajan tehtävät

- Arvioinnissa tulee varmistua siitä, että arviointi kohdistuu vain siihen osa-alueeseen, josta opiskelija on tekemässä diplomiaan. Teatterin lukiodiplomityö on näyttökoe lukioaikaisesta teatterin osaamisesta. Opiskelija voi kuitenkin suorittaa diplomityönsä miltä tahansa teatterin osa-alueelta, johon hän on saanut riittävät valmiudet lukioaikana. Opettajalla tulee olla riittävä pätevyys toimia kyseiseltä osa-alueelta tehtävän työn toisena arvioijana. Lähtökohtana työn suorittamiselle tulee olla se, että voidaan arvioida vain sitä, mitä on opetettu. Mikäli opiskelija on saanut lukioaikana opetusta esimerkiksi valosuunnittelusta muualta kuin oman lukion valosuunnittelun opintojaksolta, diplomin voi suorittaa, jos opiskelija hallitsee aihealueen. Jos oma koulu ei ole tarjonnut tietyn teatterin osa-alueen opintoja, tulee opiskelijan tilannetta tarkastella aina tapauskohtaisesti opiskelijan edun mukaisesti.
- Opettajan työmäärä on sidoksissa lukiodiplomia suorittavien opiskelijoiden ja heidän valmistamiensa esitysten lukumäärään.
- Opettajan omien työtehtävien suunnittelussa ja aikatauluttamisessa voi käyttää apuna alla esiteltyjä vuosikelloja.

Opiskelijan tehtävät

- Opiskelijan on suositeltavaa käydä katsomassa teatterin lukiodiplomitöitä jo omaa lukiodiplomityötä edeltävinä vuosina.
- Teatterin lukiodiplomityöskentely voi jakautua pitkälle aikavälille tai toteutua lyhyelläkin periodilla. Opiskelijan tulee rajata työskentelynsä 2 opintopisteen laajuuteen ja varata aikaa myös esityksensä valmistamiseen liittyvien tuotannollisten asioiden hoitamiseen.
- Lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan teatterin lukiodiplomi on esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus. **Esityksen osat** ovat **esitysprosessi** (suunnittelu, harjoittelu, esittäminen) sekä **suullinen ja kirjallinen reflektio**. **Portfolio** toimii oppimisprosessin tukena. Työsuunnitelman lisäksi se voi sisältää muun muassa harjoitusten ja esitysten dokumentointia sekä koota yhteen esityksen valmistamisprosessissa käytetyn materiaalin mahdollisine käsikirjoituksineen.

Opiskelijan tehtävät

- Työsuunnitelma
- Työpäiväkirja
- Portfolio
- Tuotantopalaveri
- Harjoitusten seuraaminen
- Esitys
- Teatterin lukiodiplomin arviointikatselmus
- Arviointikeskustelu eli suullinen reflektio
- Kirjallinen reflektio

Arvioijan tehtävät

- Teatterin lukiodiplomityön arviointi kohdistuu esitykseen (2/3) ja opiskelijan reflektioon (1/3), jossa painopiste on kirjallisella reflektiolla, mutta opiskelija voi siinä hyödyntää raadin kanssa käymäänsä suullista palautekeskustelua. Työskentelyyn kuuluu myös portfolio, joka arvioidaan suoritusmerkinnällä.
- Opintojakson opettaja toimii arviointiraadin jäsenenä. Hänen tehtävänä on arvioida opiskelijan prosessin etenemistä, taiteellinen lukiodiplomityö ja opiskelijan kirjoittama kirjallinen reflektio. Opettajan lisäksi arviointiraatiin kuuluu vähintään yksi oman oppilaitoksen ulkopuolinen teatterialan koulutuksen saanut ammattilainen, joka voi olla myös teatteriopettaja (TeM). Hänen tehtävänä on arvioida taiteellinen lukiodiplomiesitys ja opiskelijan kirjallinen reflektio.
- Oppilaitoksen ulkopuolisella arvioijalla olisi hyvä olla myös pedagogista osaamista teatterialan ammatillisuuden lisäksi. Arvioijan palkkion maksaa lukiodiplomikatselmuksen järjestävä oppilaitos.

Arvioijan tehtävät...

- Opettaja ohjeistaa ja perehdyttää ulkopuolisen arvioijan katselmusta varten. Opettaja painottaa perehdytyksessä pedagogisen palautteenannon merkitystä.
- Opettaja lähettää ennakkoon arvioijalle lukiodiplomin suorittajien työsuunnitelmat ja esimerkiksi mahdolliset käsikirjoitukset, valokartat tailavastussuunnitelmat, jotta arvioitsija ehtii tutustua niihin ennen katselmusta ja arviointikeskustelua.
- Opintojakson opettaja näkee arvioitavat työt vähintään kahdesti, mutta ulkopuolinen arvioija vain kerran.
- Arvioijat käyvät esityksen jälkeen opiskelijan kanssa palautekeskustelun, jonka tarkoituksena on tarjota opiskelijalle tilaisuus peilata omaa ajatteluaan teatterialan asiantuntijoiden käsityksiin opiskelijan valmistamasta lukiodiplomiesityksestä sekä sen ansioista ja mahdollisista kehittämistarpeista.
- Arvioijat arvioivat näkemänsä esityksen ja kirjallisen itsereflektion. Arviointikokouksesta laaditaan arviointipöytäkirja, johon merkitään opiskelijan työstään saama arvosana, joka muodostuu arvioijien antamien esitys- ja reflektioarvosanojen keskiarvosta. Arvosanojen lisäspöytäkirjaan voidaan merkitä kunkin diplomityön teki jätiedot ja opiskelijan työn vahvuudet sekä kehittämiskohteet. Arvioijien allekirjoittama pöytäkirja arkistoidaan lukion arkistoon.

Todistus

LUKIODIPLOMITODISTUS

Teatterin lukiodiplomi

Koulutuksen järjestäjän nimi

Oppilaitoksen nimi

OPISKELIJA

Opiskelijan nimi

Opiskelijan henkilötunnus

ARVOSANA

10 (erinomainen)

Merkintämalli

LUKIODIPLOMAINEESSA SUORITETTUJEN
OPINTOPISTEIDEN MÄÄRÄ

8 (kahdeksan)

Merkintämalli. Lukiodiplomaineessa suoritettujen
opintojaksoiden opintopistemäärä mukaan lukien
lukiodiplomiopintojakso.

Paikkakunta, todistuksen päivämäärä

(sama kuin lukion päättötodistuksen päivämäärä)

Rehtorin allekirjoitus

Nimen selvennys

LEIMA

Paikka oppilaitoksen
leimamerkinäälle

Arvosana-asteikko 4-10

Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4.

Todistuksenanto-oikeus perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön Pvm / myöntämään lukiokoulutuksen järjestämislupaan. Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

